

מב וילובני, ארזות-הבית

על מה לוחס 'איר'?

מוצאים מתוכו. אבל את השיעורים אינו מכין. "ואיך את יודעת?" שאל המנחה. הוא אומר לי. וכשאני קמה מהשנייה, אני רואה שהכל מפתור. אני שואלת אותו אם גמר להכין שיעורים, והוא אומר שלא. אחי יותם: "ומה קורה כשהוא אומר לך שלא גמר, מה את מרגישה? זה מרגיז אותך?" אמא: "אם המטרה שלו היא להרגיז אותי, אני לא מבינה למה. אני כועסת, ואני מנסה לשאול אותו מתי הוא מתכוון לגמור להכין את השיעורים. אני אומרת לו שיש עוד דברים לעשות היום. הסיפור חוזר על עצמו יום-יום. מרגיז אותי שכל הספרים והמחברות שלו פרושים על כל הבית, לאורך כל היום. הבעיה היא שאנחנו משפצים עכשיו את הדיירה. לכן החרר שלו עדיין לא מוכן, והוא נאלץ להכין את השיעורים בסלון. כך שהבלגאן שם מפריע מאוד לכל בני-המשפחה. אני מבקשת ממנו שיפנה את דבריו, והוא אומר, עוד רגע, וכך זה נמשך."

אחי יותם: כלומר, הוא אינו אומר שהוא לא רוצה להכין שיעורים. אולי הוא רוצה שתעירי לו, שתתעסקי איתו ועם השיעורים שלו. ואיך זה מסתיים?

אמא: ב"ב בערב הוא הולך לישון, משאיר את הכל מפורז בסלון, ואז הוא קם ב"ב לפנות-בוקר, מכניס לתיק את הדברים שדרושים לו לאותו יום, ואת השאר עורם בערימה על השולחן. ואני יודעת שהוא מסוגל לסדר, כי כשבא לו לסדר, הוא יודע לעשות זאת יותר טוב ממני. ובסופו של דבר מי שזוהלת ואוספת את הדברים זו אני."

האב סיפר שיאיר מסדר, אולי לא כמו שרוצים, אבל הוא עושה.

יותם הסביר שבעתיד כדאי לעודד את יאיר בדברים החיוביים שהוא עושה, למרות שאינו עושה אותם בדיוק כמו שצריך. כדאי להראות לו שגם על מאמץ קטן מצידו הוא זוכה להכרה ולהערכה. במשך הזמן רצוי, אמר המנחה, להתעסק פסק כמה שפחות בהתנהגות השלילית של יאיר, ויותר בהתנהגות החיובית, גם אם מדובר בדברים קטנים.

אנחנו מאמינים, בטעות, שצריך להעיר ליי-

ב מישפחה שגיא (השמות בדויים) אין להורים, בעצם, הרבה בעיות עם שני בניהם: יאיר (9) ושואל (5). למעשה רבים מן הנוכחים במרכז של בית-הספר להורים בהנחייתו של אחי יותם היו מופתעים מעצמאותו הרבה של יאיר. התיאור כאן הוא קיצור של השיחות שהתנהלו. כרמלה, אמא של יאיר ושואל, סיפרה לאחי

**איר
להיות
הורה**

**מאת
ענת סר גוסטי**

**יועצת
דיו"ת אברמסון**

יותם שיש לה בעיות-מישפחה עם השניים: הם לא עושים מה שאומרים להם, לא עושים דברים שהם אמורים לעשות, למרות ההבטחות שהם מבטיחים. הם אינם מקיימים אותן. היא תיארה מצב שכל אמא לילד מגיל 6 ויותר נתקלת בו: הכנת השיעורים. התייעצתי עם יאיר, וביחד הגענו למסקנה שהשעה הנוחה ביותר להכנת השיעורים היא שעת-הצהריים. בשעה זו שואל ואני ישנים, והוא הסכים להכין את השיעורים בזמן הזה. אבל למעשה זה לא מתבצע. "הילקוט, אומנם, נפתח. הספרים והמחברות

סימן — את השולחן הפוך. ובוהו הוא כאילו אומר לך: אני לא מתחשב בך. ידוע שאי-סדר ורעש אינם מפריעים לילדים, הם מפריעים למבוגרים. ילדים יכולים לשבת מול מכשיר-הטלוויזיה המופעל, הרדיו המרעיש בקר לייקולות, ובאותו הזמן להקשיב לקלטת בטייפ. זה אינו מפריע להם. הסיכוי שלנו מוזן ביחסים טובים. כשיש יחסים טובים, יש סיכוי רב שהילד יסדר לבקשתך את השולחן, גם אם הוא לא יבין מדוע זה חשוב, כי הוא ירצה לשמור על היחסים הטובים. האם תיארה את הבקרים בבית, וכל ההורים הוריקן מרוב קינאה. היא סיפרה שיאיר הוא השוען המעורר של הבית. הוא מתעורר בעצמו, קם ועושה הכל לבד. הוא מצחצח לבד את השיניים בבוקר ובערב, מבלי שיהיה צורך להזכיר לו זאת. הוא מסתרק לבד. היא סיפרה שיש בקרים שבהם אין היא פוגשת בו כלל, מפני שהוא יוצא מהבית כשהיא עוד ישנה. הוא רוצה להגיע ראשון לבית-הספר. היא אמרה שהוא מכין לעצמו לברז את המשקה בבוקר, ולפעמים הוא מכין גם לאבא שלו קפה. הוא במצב-רוח טוב, ויוצא בשימחה מהבית.

היא סיפרה שהיא ושואל, הבן הקטן, קמים ביחד. לפעמים מתלבש שואל בעצמו, ולפעמים היא עוזרת לו, ואחר-כך היא לוקחת אותו לגן. כשיאיר חוזר מבית-הספר בצהריים, אמו נמ צאת בבית. "אני שואלת אותו איך היה, ואז הוא בדרך-כלל אומר שהיה כ"ף. אבל אחר-כך הוא נזכר לספר לי שהיה קצת מיסכן, שהטרידו אותו, או משהו כזה. אני לא מתייחסת לזה, ואומרת לו שזה לא נורא. אחי יותם: "לך זה לא נורא. אולי לו זה נורא?"

אמא: "נראה לי שהוא מחפש סיבה להיות מיסכן, כדי לחפש תשומת-לב". אחרי-כך אנחנו אוכלים ארוחת צהריים, ואין לו בעיות עם אוכל. אם הוא לא רוצה לאכול את מה שהכנת באותו היום, הוא מבקש לאכול סנדוויץ', ואני אומרת לו שיש לו לבד, והוא מכין בעצמו. אחרי-צהריים הטלוויזיה פועלת, לפעמים מגיע חבר ואז הם משחקים ביחד במחשב. שואל משחק עם עצמו. אחי יותם: "והוא לא מפריע לאחי הגדול?" (המשך בעמוד 31)

לדים על הדברים השליליים, כי אחרת איך הם יידעו וילמדו? וכשהורים אומרים לילד: "אבל אמרתי לך אלף פעמים ואתה לא עושה!" הם לא שואלים את עצמם מדוע הם אומרים אלף פעמים. ואולי הילד בכלל עושה מה שהוא עושה כדי שיעירו לו שוב ושוב? ואם אני, ההורה, מעיר לו, אולי אני מחזק את ההתנהגות השלילית שלו, מכיוון שאני, בעצם, ממלא את מבוקשו, וכך יוצא שאני מעודד אותו לעשות בדיוק את הרוב שאני לא רוצה שהוא יעשה?

היחסים בין ההורים והילד חשובים יותר מאשר הסדר בבית ובחצר.

אמא: "אני באמת שואלת אותו: לא נמאס לך? לי כבר נמאס להגיד לך?"

אחי יותם: "זה יוצר שחיקה ביחסים. וזה הכי חשוב, כי לסדר את השולחן זה בעצם לא חשוב. הילד הרי מנהל את היחסים. הוא גורם לך להגיד לו דברים קשים, לכעוס עליו. הוא משאיר לך

במילחמה כמו במישפחה

זו עם כל מיני דברים שאינם מסתדרים כמו שאנחנו רוצים. כשיש אווירה של יחסים טובים, עסוקים בני-המשפחה ב"ה המטרה עצמית ובשיתוף-פעולה למילוי משימות החיים - לימודים, עבודה והנאה - ולא במאבקים על השאלה מי יחליט ומי יקבע. ביחסים של שלום ואתחה עסקות מדינות בשיפור איכות החיים של האזרחים, ולא בייצול כלי-מלחמה. הילד לא רוצה שיגידו לו מה לעשות. אם ניסו לכפות עליו, תתנהג בצורה אצלו. דרוקאיות".

גם עמים ומדינות אינם מוכנים לקבל תכתיבים, ואם מנסים לכפות עליהם, הם מתקוממים. השאלה - מי קובע או לא קובע למי מה לעשות - הופכת למרכזית. בין בני-המשפחה כמו בין עמים, הסיכוי ליחסים טובים או לשיתוף-פעולה הולך ומתרחק. אחי יותם הציע להורים שלא לנסות לכפות על הילד מה שהם רוצים, ושלא להסתין עד ש"ישפר את דרכו", אלא להתחיל בעצמם בהדגמה, לשדר אותות של התקרבות ולוותר בעניינים השנויים במחלוקת.

האם אפשר לעשות כך גם במישור המדיני? אחי יותם חרגנו את ההורים שלא יחששו ממני הליכה לקראת הילד, שמא הוא ינצל את זה וש"ככה זה יהיה תמיד". הוא בטוח שילד, שחווה יחסים טובים של כבוד ואהבה, לא ירצה להמסיד אותם, ויחיה מוכן לחלק לשם-כך באופן שווה את המסלות והוויתורים ולערך הסכמים. אפשר להניח שגם במישור המדיני מוחדים ללכת לקראת הצד השני, בגלל החשש שזה ינוצל לרעתנו. אבל יתכן שגם במישור הזה תופס העיקרון, שההדגמה וההמחשה של יחסים טובים ושל כבוד הדדי יכולים להביא גם אצל הצד השני לנכונות ליחסים טובים של שלום ושכנות טובה.

ה ילד אינו רוצה לסדר את השולחן, ואחי יותם הציע להוריו ללכת לקראתו ולסדר את השולחן במקומו. כך, אמר, ידגימו ההורים לילד שהם אוהבים אותו, ושהם מעוניינים בשיפור היחסים איתו. כך יבוא המיפנה ביחסים: תהורים לא יכפו את רצונם על הילד כדי שיעשה מה שהם רוצים שיעשה, אלא יבואו לקראתו. התנהגה היא שהילד יבוא גם הוא לקראתם בעתיד, ואז יוכלו בני-המשפחה לשוחח ביניהם ולהגיע להסכמים שיכובדו עליידי כולם, והיחסים במישפחה ישתפרו. האם מצב זה אינו דומה ליחסים בין עמים וליחסים בין מדינות? האם עם אחד יכול לכפות את רצונו על עם אחר? האם מדינה אחת יכולה למכריח מדינה שנייה לעשות מה שהיא רוצה? אחת המטרות של התיאוריה של אלפרד אדלר היא החינוך לדמוקרטיה. התיאוריה, הנלמדת בקורסים בבתי-הספר להורים של מכון אדלר ובקורסים אחרים של המכון, מדברת על עקרונות הדמוקרטיה. העקרונות המתאימים ליחסים בתוך המשפחה מתאימים גם ליחסים שבין אנשים שאינם בני-משפחה, גם ליחסים בין חב"רות, בין מדינות ובין עמים. גם הוצאות ליישום העקרונות האלה מתאימים למישפחות - למקורן ולמדינות ולעמים - למאקרו. החלטנו לעשות מדי פעם את החיבור בין המיקרו - המישפחה - לבין המאקרו - העמים והמדינות, כדי לנסות ולהרחיב את התיאוריה. וכך, בכל פעם, ניקח עיקרון שעליו דובר בקבוצה, או במרכז של בית-הספר להורים, ונעשה השלכה שלו על יחסים בין עמים ובין מדינות. בבית-הספר להורים מציעים להציב את המטרה של יחסים טובים בראש סולם-העדיפויות, ואף להשלים לשם השגת מטרה